

УДК: 784.4:398.8(=161.2)(477.82) *Кремповеє колесо*

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-2326-2336](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-2326-2336)

Коляда Юлія Анатоліївна викладач хорового диригування циклової комісії методики музичної освіти та вокально-хорової підготовки, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж», Волинської обласної ради, м. Луцьк, <https://orcid.org/0000-0002-5589-8976>

Комарук Зоя Василівна Народна артистка України, старший викладач кафедри музичного мистецтва, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, <https://orcid.org/0009-0000-5455-2474>

ФОЛЬКЛОРНИЙ КОЛЕКТИВ «КРЕМПОВЕЄ КОЛЕСО»: РЕФЛЕКЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Фольклор завжди посідав важливе місце в культурно-духовному житті українського народу, відображаючи його світогляд, традиції та цінності. Народнопісенна творчість супроводжувала повсякденне життя українців і всі ключові події життєвого циклу.

У статті висвітлено творчу діяльність автентичного фольклорного колективу «Кремповеє колесо», заснованого у 2020 році на базі

Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. Досліджено передумови створення колективу, його мистецьку концепцію, репертуар, стильові особливості та виховне значення у формуванні національно-патріотичної свідомості студентської молоді. Особлива увага приділяється діяльності засновниці та керівниці колективу – фольклористки Оксани Годлевської, яка реалізує ідею відродження та популяризації української автентичної пісні, звичаїв, обрядів і народного костюму Волинського краю.

У статті проаналізовано роль фольклорного співу у професійному та духовному зростанні студентів, його вплив на розвиток вокальних, ансамблевих та акторських навичок. Окреслено здобутки колективу – участь у культурно-мистецьких заходах, перемоги у всеукраїнських та міжнародних фестивалях і конкурсах.

Фольклорний гурт «Кремповеє колесо» об'єднав студентську молодь для досягнення однієї цілі – відродження та популяризації української автентичної пісні. Співаючи народних пісень – молодь навчається широті співацького дихання, вокально-інтонаційній стійкості, виразному поданню

слів, акторській майстерності та стимулює професійний ріст виконавців. Співаючи в колективі учасники набувають співацьких навиків, таких як відчуття ансамблю і строю, вокальної майстерності.

Зроблено висновок, що діяльність фольклорного гурту «Кремповеє колесо» є важливим чинником збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини України, а також ефективним засобом художньо-естетичного й патріотичного виховання студентської молоді.

Ключові слова: фольклорний колектив, автентична пісня, народна манера співу, традиції, звичаї та обряди, народний костюм, Волинський край, патріотичне виховання.

Kolyada Yulia Anatoliivna teacher of choral conducting of the cycle commission of methods of music education and vocal and choral training, Municipal institution of higher education "Lutsk Pedagogical College" Volyn Regional Council, Lutsk, <https://orcid.org/0000-0002-5589-8976>

Komaruk Zoya Vasylivna, People's Artist of Ukraine, Senior Lecturer, Department of Musical Art, Municipal institution of higher education "Lutsk Pedagogical College" Volyn Regional Council, Lutsk, <https://orcid.org/0009-0000-5455-2474>

FOLKLORE COLLECTIVE KREMPOVEE KOLESO: REFLECTIONS ON CREATIVE ACTIVITY

Abstract. Folklore has always occupied an important place in the cultural and spiritual life of the Ukrainian people, reflecting their worldview, traditions, and values. Folk song creativity accompanied the everyday life of Ukrainians and all key events of the life cycle.

The article highlights the creative activity of the authentic folklore ensemble “Kremповеє Колесо”, founded in 2020 at the Municipal Institution of Higher Education “Lutsk Pedagogical College” of the Volyn Regional Council. The study examines the prerequisites for the ensemble’s creation, its artistic concept, repertoire, stylistic features, and educational significance in shaping the national and patriotic consciousness of student youth. Special attention is paid to the activities of the founder and leader of the ensemble, folklorist Oksana Hodlevska, who embodies the idea of reviving and popularizing Ukrainian authentic songs, customs, rituals, and traditional costumes of the Volyn region. The article analyzes the role of folk singing in the professional and spiritual growth of students, as well as its impact on the development of vocal, ensemble, and acting skills. The achievements of the ensemble are outlined, including

participation in cultural and artistic events, and victories in national and international festivals and competitions.

The folklore group "Krempoveye koleso" united student youth to achieve one goal - the revival and popularization of Ukrainian authentic songs. By singing folk songs, young people learn the breadth of singing breathing, vocal and intonation stability, expressive delivery of words, acting skills and stimulates the professional growth of performers. By singing in a group, participants acquire singing skills, such as a sense of ensemble and rhythm, and vocal skills.

It is concluded that the creative activity of the folklore group "Krempoveie Koleso" is an important factor in preserving and promoting Ukraine's intangible cultural heritage and serves as an effective means of artistic, aesthetic, and patriotic education of student youth.

Keywords: folklore ensemble, authentic song, folk style of singing, traditions, customs and rituals, folk costume, Volyn region, patriotic education.

Поставка проблеми. Елементи народної творчості активно використовуються у вітчизняній популярній музиці, зокрема у творчості таких відомих колективів, як «Воплі Відоплясова» (ВВ), «Мертвий півень», «Плач Єремії», Katya Chilly, ONUKA, «ДахаБраха». Фольклорні ансамблі репрезентують автентичну народну пісенну традицію, виконуючи твори а cappella або з використанням традиційних музичних інструментів, характерних для певних регіонів України. До них належать сопілка та цимбали (як мелодичний супровід), трембіта (поширена в Карпатському регіоні), бубон (як ритмічний інструмент), а також баян, який набув особливої популярності на Волині.

Спів у фольклорному колективі є важливим чинником гармонійного розвитку особистості студента, оскільки поєднує художньо-естетичну, комунікативну та виховну складові. Залучення молоді до народнопісенної творчості сприяє формуванню національної свідомості, розвитку емоційної чутливості, естетичного смаку та колективних навичок взаємодії.

Фольклорний спів, як форма колективної музичної діяльності, розвиває в студентів почуття єдності, відповідальності та взаємопідтримки. У процесі спільного виконання народних пісень формується комунікативна культура, вміння слухати партнера, узгоджувати інтонації, ритм і динаміку, що позитивно впливає на соціальну адаптацію особистості. Крім того, спів у фольклорному колективі має значний психоемоційний ефект. Занурення у традиційний музичний матеріал сприяє розвитку емоційної стабільності, зняттю напруги, зміцненню внутрішньої гармонії. Виконання народних пісень поглиблює розуміння культурної спадщини, формує ціннісні орієнтири та духовні потреби молоді людини.

У плані відновлення української культури і мистецтва зазначений аспект щодо розвитку духовно-культурної спадщини, збереження національних цінностей і традицій [5]. Указом Президента України №286/2019 про Стратегію національно-патріотичного виховання розроблено загальні положення щодо національних цінностей, серед яких:

- виховання самобутності, волі, соборності та гідності громадян;
- формування патріотизму;
- поваги до державної мови;
- утвердження національних цінностей.

Творчий колектив Луцького педагогічного коледжу іде в ногу з часом, дотримуючись національно-патріотичної ідеї лідера України. Отже, в навчальному закладі виникла потреба створення фольклорного колективу «Кремповеє колесо». Колектив виник у 2020 році як творча одиниця, що зберігає національні звичаї та обряди, національне вбрання, відроджує старовинні традиції Волинського краю та реалізує творчий потенціал студентів.

Розглядаючи питання збереження і відродження національних цінностей і традицій крізь призму сучасності, стверджуємо, що учительська професія впливає на формування художньо-естетичного світогляду. Тому доцільно популяризувати українську музику, адже наша держава багата традиціями. Виховувати молодь потрібно в єдності, національній та патріотичній свідомості, досліджуючи фольклорні джерела, та унікальні автентичні композиції. Творча діяльність автентичного колективу «Кремповеє колесо» унікальна за змістом і подачею, адже складовими є фольклорний репертуар, старовинні костюми, відродження традицій волинського регіону. Кожен виступ освітлює душі людей, повертаючи їх до звичаїв, традицій та обрядів наших предків. Адже із пісень ми дізнаємося про людські відносини, характери, взаємини, такі поняття як любов до рідної землі, бідність та багатство. Участь у фольклорному колективі не лише вдосконалює вокальні та музичні здібності студента, але й комплексно впливає на становлення його особистості, сприяючи вихованню творчої, свідомої та соціально активної особистості.

Аналіз останніх досліджень. Культура українського народу завжди цікавила митців, філософів, музикантів та науковців – адже в ній закладений генетичний код нації. Про важливу виховну роль та використання фольклору говорив філософ та письменник Г. Сковорода, збирачем фольклорної спадщини був М. Максимович. Автором фольклорно-історичних та етнографічних матеріалів був П. Куліш, зразки українських народних пісень аналізував І. Нечуй-Левицький. Кілька збірок української етнографії та народної творчості уклали М. Драгоманов.

Історичні аспекти української фольклористики досліджував О. Дей, традиції та культуру українського народу вивчав І. Руснак, календарну обрядовість – С. Філоненко. Фольклор збирали та досліджували І. Франко, М. Лисенко, Леся Українка, П. Грабовський, М. Коцюбинський, Ф. Колесса.

У статті представлено низку нових аспектів, які раніше не були предметом наукового дослідження:

- системний опис діяльності сучасного автентичного студентського колективу;

- розкриття ролі викладача як носія культурної пам'яті і як спадкоємця та передавача народних традицій;

- висвітлення родинних музичних традицій у становленні колективу;

- опис автентичного репертуару в контексті педагогічної практики.

Новизна полягає у поєднанні етномузикологічного підходу (аналіз обрядових циклів і пісенних традицій) із педагогічним – показано, як автентичний спів стає засобом формування патріотичної та культурної свідомості студентів. Матеріал має значення як перше науково обґрунтоване джерело про ансамбль «Кремповеє колесо», що фіксує його внесок у збереження регіональної музичної спадщини Волині.

Мета статті – дослідити рефлексію музичного гурту «Кремповеє колесо», проаналізувати особливості народної манери звуку та вплив співу у фольклорному колективі на патріотичне виховання молодого покоління.

Виклад основного матеріалу. КЗВО «Луцький педагогічний коледж» ВОР відомий не тільки на теренах України, а й за її межами. В далекому минулому із педагогічної школи (рік заснування 1939) у повоєнний час став педагогічним училищем. З 2003 року Луцьке педагогічне училище реорганізовано в педагогічний коледж [4, с. 27].

Навчальний заклад у 2024 році відзначив 85-річчя від дня заснування. Сьогодні, він має статус комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, і його очолює Петро Микитович Бойчук – ректор, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України.

За його сприяння в коледжі створені необхідні умови задля підготовки здобувача освіти – майбутнього педагога, патріота, інноватора та професіонала. Найбільша цінність коледжу – його студенти. Творча молодь – переможці та лауреати престижних міжнародних та всеукраїнських мистецьких фестивалів та конкурсів. Зокрема, на факультеті дошкільної освіти та музичного мистецтва створені художні колективи, в яких беруть участь студенти [3]. Здобувачі вищої освіти можуть бути учасниками творчих колективів, таких як:

- жіночий хор «Glogia» (диригент Оксана Кобук);

- мішаний хор «Музичні гобелени» (диригент – кандидат мистецтвознавства Олександр Марач);
- гурт «Троїсті музики» (засновник та керівник Василь Шкоба – заслужений працівник освіти України, завідувач відділення музичного мистецтва та фізичної культури);
- студентський аматорський хор «Жайвір» (художній керівник – Микола Самрук, керівник оркестрової групи – Михайло Дудай);
- оркестр народних інструментів «Акко мозаїка» (керівник Владислав Рокош);
- ансамбль сопілкарів «Чарівник» (керівник Павло Бовканюк);
- ансамбль бандуристів «Струни серця» (керівниця Світлана Ябковська);
- ансамбль скрипалів «Мелодія» (засновниця та керівниця Світлана Савицька);
- вокальний колектив «Імпульс» (керівниця Анна Зарицька);
- духовий оркестр «Сурми» (керівник – заслужений працівник культури України Анатолій Вихованець);
- вокальний ансамбль «Каприз» (керівниця Аліна Степанюк);
- чоловічий вокальний гурт «Козаченьки» (засновник та керівник Володимир Штихалюк). За 25 років діяльності йому присвоєно звання «Народний аматорський колектив» [4, с.143].

Фольклорний автентичний колектив «Кремповеє колесо» був заснований у КЗВО «Луцький педагогічний коледж» ВОР у 2020 році. Кожним виступом він освітлює душі людей, повертаючи їх до старовинних звичаїв, традицій та обрядів наших предків.

Засновницею стала талановита фольклористка та педагог – Годлевська Оксана Олександрівна – лучанка, випускниця Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Вона збирає фольклору, їздить в експедиції з 18-ти років: записує та розшифровує пісні та обряди, збирає старовинні костюми, яким по 150-років з чарівних скринь бабусь.

Учасниками колективу є студенти відділення «Музичне мистецтво». Колектив відроджує традиції волинського регіону співом автентичних пісень, виступає з фольклорно-обрядовими композиціями. В репертуарі є «Різдвяні віншування», весняно-обрядова композиція, цикл купальських пісень. В проекті знайомство з обжинковим циклом пісень. В репертуарі колективу є русальні та весільно-обрядові композиції.

Про цей колектив керівниця каже так: «Метою створення колективу є збереження та вивчення фольклору, старовинних автентичних пісень, відродження традицій Волинського краю, побуту, костюму – знання яких стає духовним оберегом для сучасної студентської молоді».

У процесі дослідження родоводу родини з'ясовано, що представники кількох поколінь були тісно пов'язані з музичним мистецтвом. Музичні традиції мають глибоке коріння: прадіди, діди та батьки займалися виконавською діяльністю, передаючи любов до музики своїм нащадкам.

Дід по материнській лінії – Кузьма, володів рідкісним голосом типу бас-профундо, який через покоління успадкував старший син Оксани – Остап Годлевський. За життя дідусь здобув популярність як професійний співак, виступаючи у відомих колективах Київщини. У родині побутувала традиція спільного співу: вечорами члени сім'ї збиралися у тісному колі — дідусь, бабуся, мама та її сестри — і виконували старовинні українські народні пісні, зберігаючи автентичну манеру виконання.

Мати – Матвієнко Світлана Кузьмівна, випускниця Київського інституту культури і мистецтв (нині — Київський національний університет культури і мистецтв), працює у Волинському фаховому коледжі культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського на відділенні «Народний спів» [1]. Протягом багатьох років вона очолювала відомий в Україні та за її межами фольклорний колектив «Родина», учасницею та солісткою якого понад двадцять років була Оксана Годлевська.

Дід по батьківській лінії – Ілюшик Василь Петрович – у післявоєнний період був виселений до Сибіру. Попри складні життєві обставини, він став відомим скрипалем на Волині та в Україні, виступав у оркестрах і ансамблях типу «троїстих музик», репрезентуючи волинську музичну традицію. Митець зібрав значну колекцію скрипок — близько тридцяти інструментів.

Батько – Ілюшик Олександр – здобув фахову освіту в музичному училищі, а згодом закінчив Київський інститут культури (нині — Київський національний університет культури і мистецтв), де познайомився зі своєю майбутньою дружиною [2]. Створивши міцну творчу родину, він багато років працював диригентом знаного Волинського народного хору, співпрацюючи з композитором Анатолієм Пашкевичем. З раннього дитинства Оксана супроводжувала батька на репетиціях і гастролях хору, що суттєво вплинуло на формування її музичного світогляду та сприяло становленню інтересу до народнопісенної творчості й фольклору.

Під час навчання у Львівській державній консерваторії авторка розпочала науково-дослідну діяльність у галузі фольклористики, зокрема вивчення основ народної творчості. З метою збирання автентичного матеріалу брала участь у фольклорних експедиціях, під час яких здійснювала запис старовинних обрядів, звичаїв і народних костюмів. У подальшому на базі музичної школи № 2 було створено фольклорний колектив «Волинські забавлянки», який успішно функціонує вже понад двадцять років і здобув визнання як в Україні, так і за її межами.

Назва колективу – «Кремповеє колесо» – походить із фольклорних записів видатної волинянки Лесі Українки. У народній символіці цей вислів означає небесне світило, тобто сонце. Учасниками колективу є студенти відділення «Музичне мистецтво», які активно долучаються до процесу відродження традицій Волинського регіону через виконання автентичних народних пісень.

Колектив є постійним учасником культурно-мистецьких заходів у місті Луцьку та поза його межами. Репертуар ансамблю базується на календарно-обрядових жанрах українського фольклору, зокрема веснянках, гаївках, купальських, обжинкових піснях, колядках та щедрівках, що засвідчує його вагомий внесок у збереження та популяризацію нематеріальної культурної спадщини України.

Фольклорно-обрядова композиція «Різдвяні віншування» містить такі пісні: «Чи вдома вдома, хазяїн дому»; «В цьому дворку, як у вінку»; «Радуй земле»; «Ой під ліжком там оре плужком»; «Через поле України ішла Божа Мати»; «Ой сів Христос та й вечеряти»; «Щедрий вечір, добрий вечір» та інші.

Весняно-обрядова композиція містить такі музичні твори як: «Кремповеє колесо»; «Кривий танець»; «Ой ти Семеночку»; «Через наше сільце везуть клен-деревце»; «В селі Красна-Воля там варта стояла» та інші.

В Купальський цикл пісень входять такі композиції: «Купала та й на Івана»; «Кругом Мариньки ходили дівоньки»; «Вийди, соненько»; «Купальська» та інші.

Колектив знайомиться з обжинковим циклом пісень: «Маяло житечко, маяло»; «Серпчком жала»; «Ой положила на скрині серпа»; «Збирайтеся ягоди, збирайтеся» та інше.

В репертуарі колективу є русальні та весільно-обрядові композиції. Відбір репертуару – творчий процес, який впливає на різнобічний розвиток молоді, підвищує рівень музичної культури виконавців. Щоб знайти репертуар потрібно їздити в експедиції, шукати старших людей які володіють цією манерою співу не знаючи нот, адже спосіб видобування звуку кардинально відрізняється від інших манер.

Народна манера співу має свої особливості, такі як:

- грудне звучання;
- в кінці фрази або куплету часто використовується прийом глісандо;
- поширеним елементом під час використання українських пісень часто зустрічається переривання або скорочення слова;
- музичні прикраси які доповнюють спів, такі як «мелізми» [7].

Головний реєстр використовується рідко, адже колорит та своєрідність вокального звуку ґрунтується на натуральному реєстрі жіночого

голосу – грудному. В процесі співу корисно вчитися свідомому володінню голосом – користуватися диханням, заокруглювати голосні, тобто працювати над усуненням вокальних недоліків [6, с. 65].

Звук в народній манері співу відкритий, що характеризується рівністю й стійкістю та відсутністю вібрації, що надає звучанню насиченості. Нам відома відкрита манера народного співу, яка ще має назву автентична.

Для народної манери співу характерними є:

- використання грудного регістру голосу;
- відкритий, не округлений звук;
- обмежений діапазон;
- обертонова насиченість.

При співі стовп повітря проходить крізь голосові зв'язки, однак звуковидобування інше, схоже з розмовною манерою. Звук сильний і може подолати велику відстань, що відсутнє в академічній манері співу [9].

Фольклорний спів має низку особливостей, які відрізняють його від академічного чи естрадного вокалу, наприклад природність звучання – спів є природнім, близьким до мовлення, голос звучить відкрито, без надмірної напруги. Часто співають в грудному резонаторі, що створює глибоке звучання. Інтонація зберігає автентичність: «вигуки», «підголоски», «плачі» та інші емоційні прийоми. Фольклорні пісні пов'язані з побутом, календарем, обрядами, працею. Через спів передається світогляд, емоції, історія народу.

Як стверджує Є. Хекало, навчання народної манери виконання має не тільки рівні вокальної майстерності, а й розуміння особливостей фольклору, містить елементи театралізованої діяльності, що дає можливість досліджувати історичні культурні засади. Сучасний дослідник стверджує, що у такому виді музичного мистецтва як народний спів – поєднуються і інші музичні дисципліни. Це і хореографія, музична та поетична творчість, історія, декоративно-прикладне мистецтво [8, с. 235].

Фольклорний гурт «Кремповеє колесо» постійний учасник концертних програм у коледжі, переможець міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів:

- міжнародний конкурс «Таланти України», 2020 р., Львів – ГРАН-ПРІ;
- міжнародний конкурс «Зірка України», 2020 р., Київ – ГРАН-ПРІ;
- всеукраїнський конкурс «Soul Musik», 2021 р., Одеса – Диплом 1 ступеня.

Висновки. Отже, творча діяльність автентичного фольклорного колективу «Кремповеє колесо» вирізняється оригінальністю змістового наповнення та художньої репрезентації. Її основу становлять автентичний

фольклорний репертуар, використання традиційних народних костюмів та системне відродження обрядово-пісенних традицій Волинського регіону. Концертно-виконавська практика та публічні виступи колективу мають значний вплив як на виконавців, сприяючи підвищенню їхнього професійного рівня, так і на слухачську аудиторію, зокрема студентську молодь, формуючи її естетичні смаки та культурні орієнтири.

Перспективи подальших досліджень убачаються у поглибленому аналітичному вивченні фольклорних прийомів вокально-виконавської практики, специфіки сценічного відтворення традиційних обрядів, а також у здійсненні порівняльного аналізу творчої діяльності колективу «Кремповеє колесо» з аналогічними фольклорними ансамблями України.

Література:

1. Волинський фаховий коледж культури і мистецтв І. Ф. Стравінського Волинської обласної ради URL: <https://www.vfkkim.com.ua/> (дата звернення 02.10.2025).
2. Київський інститут культури URL: <http://knukim.edu.ua/> (дата звернення 03.10.2025).
3. Луцький педагогічний коледж: витoki, здобутки, освітні обрії: 80-річна мандрівка: педагогічна школа – училище – коледж / кер. та авт. проекту П. Бойчук. Луцьк: Надстир'я, 2019. 188 с.
4. Луцький педагогічний коледж – Офіційний сайт. Мистецька діяльність. Творчі колективи. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025Text>. (дата звернення 26.09.2025).
5. Маслій К. С. Виховання голосу співака : навч. посіб. Рівне : Ліста, 1996. 120 с.
6. П'ять особливостей народної манери співу. [Електронний ресурс]. URL: <https://ocnt.com.ua/5-osoblivostej-narodno%D1%97-maneri-spivu/> (дата: 20.09.2025).
7. Хекало Є. Особливості професійної підготовки виконавців народної пісні, її значення в історії розвитку пісенної культури сьогодення / Євгеній Хекало // Проблеми підготовки сучасного вчителя. Умань, Редакційно-видавничий центр «Софія» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. № 8 (Ч. 1), 2013. С. 234-238.
8. Чим відрізняється академічний вокал від естрадного. [Електронний ресурс]. URL: <https://jak.bono.odessa.ua/articles/chim-vidriznjaetsja-akademichnij-vokal-vid.php> (дата звернення: 21.09.2025).

References:

1. Volynskiyi fakhoviyi koledzh kultury i mystetstv I. F. Stravinskoho Volynskoi oblasnoi rady. Retrieved from <https://www.vfkkim.com.ua/> [Volyn Professional College of Culture and Arts named after I. F. Stravinsky of the Volyn Regional Council]. [in Ukrainian].
2. Kyivskiyi instytut kultury. [Kyiv Institute of Culture]. Retrieved from <http://knukim.edu.ua/> [in Ukrainian].
3. Lutskiyi pedahohichni koledzh: vytoky, zdobutky, osvritni obrii: 80-richna mandrivka: pedahohichna shkola – uchylyshche – koledzh / ker. ta avt. proektu P. Boichuk. (2019). [Lutsk Pedagogical College: origins, achievements, educational horizons: 80-year journey: pedagogical school - school - college]. Lutsk: Nadstyr'ia. [in Ukrainian].

4. Lutskyi pedahohichnyi koledzh – Ofitsiyni sait. Mystetska diialnist. Tvorchi kolektyvy. [*Lutsk Pedagogical College – Official website. Artistic activities. Creative groups*]. Retrieved from <http://lpc.org.ua/artistic-activity/> [in Ukrainian].
5. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 286/2019 pro Stratehiiu natsionalno-patriotychnoho vykhovannia. [*Decree of the President of Ukraine No. 286/2019 on the Strategy of National and Patriotic Education*]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025Text> [in Ukrainian].
6. Maslii K. S. (1996). Vykhovannia holosu spivaka: navch. posib. [*Masliy K. S. Raising a singer's voice: a teaching aid*]. Rivne: Lista. [in Ukrainian].
7. P'iat osoblyvostei narodnoi manery spivu. [*Five features of the folk singing style*]. Retrieved from <https://ocnt.com.ua/5-osoblivostej-narodno%D1%97-maneri-spivu/> [in Ukrainian].
8. Khekalov Ye. (2013). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky vykonavtsiv narodnoi pisni, yii znachennia v istorii rozvytku pisennoi kultury sohodennia. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. [*Features of professional training of folk song performers, its significance in the history of the development of song culture today*]. Uman, Redaktsiino-vydavnychiy tsentr «Sofia» Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychny. № 8 (Ch. 1), s. 234–238 [in Ukrainian].
9. Chym vidrizniaetsia akademichni vokal vid estradnoho. [*What is the difference between academic vocals and pop vocals*]. Retrieved from <https://jak.bono.odessa.ua/articles/chim-vidriznjaetsja-akademichnij-vokal-vid.php> [in Ukrainian].